

Bevezető

Fejezetek a magyarországi társadalom- és szociálpolitika történetéből c. két kötetes munka második kötete tudományos és oktatási célokat is szolgál egyben.¹ A szegedi szociálpolitika MA képzésen három történeti tárgy hivatott a kérdéskör vizsgálatára. A *Társadalomtörténet* kurzus a 19–20. századi társadalmi jelenségek és a társadalmi folyamatok elemzésén keresztül azt mutatja be, milyen kihívásokkal kellett szembe-szűlnie a dualizmus korától kezdődően a szociális kérdésekre választ kereső gondolkodóknak, szakembereknek és politikusoknak. *A szociális kérdés a magyar politikai gondolkodásban* című tantárgy a mindenkori politikai elit szociális problémaérzékelését, a megoldásukra irányuló politikai gondolkodásbeli stratégiákat, fontosabb társadalompolitikai célkitűzéseiket vizsgálja. *A társadalom- és szociálpolitika történelmi alakzatai* kurzus pedig mindezek összegzéseként a korszakonként változó szociálpolitikai eszköz- és intézményrendszer bemutatására és a szociális problémák megoldására született elképzelések megvalósítására helyezi a hangsúlyt, nemzetközi folyamatokba ágyazva a magyar szociálpolitika főbb trendjeit. Mindezek mellett a kurzus a szociális jogok fejlődését, valamint a jóléti állam történetét is vizsgálja.

Szöveggyűjteményünk a három tantárgy oktatási szükségleteinek megfelelően egyaránt követ kronologikus és tematikus szempontokat. Fő fejezeteinek tagolása – mint ahogyan az I. kötetben található tanulmányoké is – kronologikus sorrendben követi nyomon a szociális kérdés magyarországi alakulását. Az alfejezetek tematikus blokkokból állnak. Minden korszakon belül kiválasztottunk négy, az adott periódusban kiemelten fontosnak tekinthető, a társadalmi és szociális viszonyokat jelentős mértékben meghatározó, jellemző problémakört, amelyeket kortárs társadalomtörténeti, társadalompolitikai és szociálpolitikai szövegekkel komplex módon igyekeztünk bemutatni. A többféle megközelítés, eltérő aspektusok alkalmazása elősegíti a kérdéskörök alaposabb megismerését, további tanulságok levonását. A szemelvények előtt információkat közlünk a szerzőkről, a művek keletkezésének körülményeiről, jelezve egyben a kiválasztás szempontjait.

Szöveggyűjteményünk történeti forrásokat tartalmaz: a korabeli szereplők, a közvetlenül érintettek társadalmi kérdésekre adott reflexióit mutatja be. A szövegválogatás legfontosabb szempontja az volt, hogy megjelenítsük az adott kor minden fontosabb irányzatát. Ebből az is következik, hogy nem feltétlenül a legszínvonalasabb, vagy a mai értékrendünkhöz legközelebb álló munkák kerültek az anyagba. A szakma művelői előtt közzismert szerzők (egykori szakpolitikusok, közéleti szereplők, döntéshozók)

¹ A kutatás az EFOP-3.5.2.-17-2017-00003 számú, „Duális és gyakorlatorientált felsőoktatási képzések fejlesztése és oktatási innováció a szociális munka és a segítő szakmák terén a Dél-alföldi régióban” című projekt keretében valósult meg

mellett igyekeztünk kevésbé ismert személyek, nehezebben hozzáférhető, az adott korszak társadalmi tablójához viszont feltétlenül hozzátartozó írásait is bemutatni.

Az oktatási célokat is szolgáló forrásgyűjtemény a tanulási eredményalapú szemlélet jegyében született. A segédanyag jól hasznosítható mindazon oktatók számára, akik a lexikális tudásanyag közvetítésén túl feladatuknak tekintik a jövő szociálpolitikus szakembereinek szemléletformálását, a szakma gyakorlásához szükséges készségek és jártasságok elmélyítését is. A szöveggyűjtemény szemelvényei lehetővé teszik a hallgatók önálló tanulását, elősegítik az egyéni és kreatív szövegeértést, szövegelemzést és a forráskritikán keresztül a kritikai gondolkodás fejlesztését. A szerkesztők célja az volt, hogy hallgatóik a történeti példákból leszűrhető következtetések birtokában lássák, értsék: a társadalmi tények, a társadalmpolitikai koncepciók, a politikai értékrendszerek és pragmatikus kényszerek miként befolyásolják a szociálpolitikai döntések meghozatalát, végső soron pedig a szociálpolitikai beavatkozások megvalósulását. Történeti példákon keresztül szerezzék meg azt a jártasságot a társadalmi, politikai, valamint szociálpolitikai helyzetek értelmezésében, amelyre gyakorló szakemberként szükségük lesz, és képessé váljanak a szociálpolitikusi szakmai racionalitás érvekké történő alátámasztására, a szakma érdekeinek és értékeinek képviselésére.

Szeged, 2019. december

A szerkesztők